

פניני אביר יעקב

פנינים לפרשת השבוע מתורת המקובל האלקי
רבינו יעקב אביחצירא זיע"א

גליון ב' - פרשת וארא תשפ"ד

יהודי. היצר הרע רודף בתבולות, ללא הרף, אחריו האדם, ומתאמץ להכשיל אותו, להפיל אותו ברשתו. הוא מחפש להחטיא אותו ולהסיר אותו מדרך ה'. הנשק הטוב ביותר שיש לאדם נגד זה, הוא להקדים רפואה למכה, ומיד כשהוא קם בבקר, יזדרז להניח תפלין, וכך הוא יכניע את הסטרא אחרא, עוד לפני שהיא תספיק להגיע אליו. למעשה, אין שום מצוה המסגלת להכניע את הסטרא אחרא, כמו התפלין. ומה הסבה לכך?

כי בתפלין כתובים ורשומים כל שרשי התורה והיסודות שלה, ולכן התפלין הם הדבר הטוב ביותר לנצח את היצר הרע. וזה מרמז בפסוק 'ושמתי פדת בין ביו עמי ובין עמי, למחר יהיה האת הזה'. הפדת בין עמי ובין עמי, זה החציצה וההגנה שיש על עם ישראל מהסטרא אחרא. ו**למחר יהיה האת הזה**, הפננה שבכל הדורות 'האת הזה', כלומר התפלין, שנקראים 'אות', הם יהיו החציצה וההגנה של בני ישראל מהסטרא אחרא.

יום ששי

יהודי שונה מפל העולם

הקב"ה קדש את עם ישראל, ורומם אותם למעלה גדולה ועצומה על פני כל העמים. רוממות זו באה לידי ביטוי בשלוש מצוות עקרויות: תפלין, שבת וברית מילה. מבאר רבנו האביר יעקב בספרו 'מחשף הלבן' את עמית העניין: הקב"ה רצה שלכל יהודי תהיה האפשרות להתקשר אליו **בכל עת**, ולכן הוא נתן לישראל את שלשת המצוות הללו.

פי התפלין היא המצוה המצויה ביד כל אדם **בימי החל**, באמצעותה הוא מתחבר לקב"ה, ומפיל מורא על הסטרא אחרא, כמו שנאמר 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'.

ולעמיתה, יש מצוה המצויה ביד כל אדם **רק ביום השבת**, כאשר אי אפשר להניח תפלין, אז השבת עצמה היא 'האות' המרוממת ומבדילה את ישראל מפל העמים, כמו שנאמר 'כי אות היא ביני וביניכם, לדעת כי אני ה' מקדשכם'.

ואל שתי המצוות הללו צרף הקב"ה מצוה נוספת, שלישית, שהיא קנימת תמיד, בין בימות החל ובין ביום השבת. והיא 'ברית מילה', החקוקה בבשרו של יהודי **תמיד**.

נמצא לפי זה, שבכל רגע ורגע בחייו של היהודי יש בו שתי 'אותות' המעידות על 'יהודיותו' פיהודי, בימות החל הן **התפלין וברית המילה**, ובשבת אלו הן **השבת וברית המילה**.

בזה מקום הכתוב (דברים יט טו) **על פי שני עדים יקום דבר**, פי לעולם יהיו **שני עדים** המעידים על רוממותם של ישראל מפל העמים, ויבדילו בין ישראל לאומות העולם.

בדאי שתקנתם הגדולה ביותר היתה לצאת ממצרים - להשתחרר לחפשי.

אם כן, קשה מאד, מדוע פאשר משה רבנו בא להשמיע להם את בשורת הגאולה, הם סרבו לשמע לו, הרי לזה הם צפו זמן רב?

ואדרבה, מקצר רוח ועבודתם הקשה, היה עליהם לבלע בשקיקה כל מלה של גאולה ותקווה היוצאת מפיו של משה רבנו?

מישב רבנו האביר יעקב בספרו 'בגדי השדר', שפידוע לכל אדם יש חמש בחינות רוחניות: נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה.

הנפש היא התחתונה שבהם, והיא מצויה אצל כל אדם. ואלו שאר הבחינות מצויות אצל אדם לפי מעלתו, וכפי עבודתו.

בני ישראל בהיותם במצרים, היו ברמה הנמוכה ביותר, והיתה להם רק בחינת 'נפש', כמו שנאמר 'בשבעים נפש ירדו אבתיה מצרימה', ולא הצליחו להשיג את חלק ה'רוח' או 'נשמה' וכדו', פי עדיו לא הודפכו ביסורים הנדרשים לכך.

ולכן לא היו יכולים לשמע את בשורת הגאולה, 'מקצר רוח', פי עדיו לא שרתה עליהם הרוח, ודרגתם הנמוכה מנעה מהם לשמע את בשורת הגאולה.

יום רביעי

מהי מסירות נפש?

חנניה מישאל ועזריה: מסרו את נפשם כאשר לא רצו להשתחוות לפסל של נבוכדנאצר, השלכו לכבשן האש, ונצלו בנס.

הגמרא מביאה שהם נשאו קל וחמר מהצפדעים שבמצרים: "אם הן, שלא היו מצוות על קדשת השם, ובכל זאת קצפו לתוף התנורים הבוערים, אנו שמצוים על קדשת השם, בודאי שעלינו למסר את הנפש, גם אם המחיר יהיה להשרף בכבשן האש".

הדמיון בין הצפדעים לבין חנניה מישאל ועזריה, קשה להבנה, שהרי הצפדעים לא נצטוו על שמירת חייהם, אבל בני אדם מצוים 'וחי בהם', שמחייבים לשמר על נפשותיהם, אם כן, מניין להם להתיר לעצמם לקפץ לתוף הלהבות?

עונה על כך רבנו האביר יעקב בספרו 'לבונה זכה' על פי התוספות בפסחים (גג): שחנניה מישאל ועזריה היו יכולים לברח ולא הכרחו להשאיר לעמל במקומם. ולפי זה מובן, שמסירות הנפש הזו של חנניה מישאל ועזריה, שנושארו במקומם ולא ברחו, היא זו שנקמדה מהצפדעים, שלא היו מצוות בקדושת השם, ובכל זאת הקב"ה טבע בהם את הרצון להקניט לתנור, כדי לקדש את שמו בעולם.

מכאן יש ללמד שלקדוש השם בפרהסיא יש מעלה עצומה, שראוי למסר עליה את הנפש, גם כאשר יש דרכים להתחמק ממנה.

יום חמישי

הנשק של יהודי: התפלין

מלחמה קשה מתחוללת כל הזמן בתוך לבו של כל

יום ראשון

העולם הוא מקום מסכן

העולם הזה הוא מקום מאתגר עבור כל יהודי. בכל רגע ובכל מקום נצבים בפניו נסיונות ופתויים בלי סוף. אך יש לו - ליהודי - בחירה, בכל רגע יכול הוא לבחור אם יתפתה ויגרר אחרי הפתויים הללו, או שהוא יעמד במשימה שלו ויבחר בטוב.

מבאר רבנו האביר יעקב בספרו 'מעגלי צדק': **העולם הזה נקרא 'מגור'**, מלשון פחד ואימה. כיון שמלא הוא קלפות ומקטרגים המבקשים להחטיא את האדם, ולכן האדם צריך להיות בכל ימיו מלא 'מגור' ואימה מפני המטשטינים הללו.

ענין זה מרמז בפרשה, בפסוק האמור על האבות הקדושים שהתגוררו ב'**ארץ מגריהם אשר גרו בה**'.

הרמז הוא על ה'**מגור**' הגדול שהם גרו בו, פי בכל ימי ישיבתם בעולם הזה הם היו מלאים **מגור ופחד** - שמא יכשלו בחטא.

זהו למעשה חובתו של כל יהודי בעולם: 'אשרי אדם מפחד תמיד'.

יום שני

צער אמתו של יהודי בגלות

כידוע, בכל מקום שבני ישראל גלו - השכינה גלתה עמם, כמו שנאמר 'עמו אנכי בצרה'.

רבנו האביר יעקב בספרו 'מחשף הלבן' מפרש בכך את השנוי שמצאנו בפסוקים, שבפרשה זו נכתב ששמע ה' את **נאקת** בני ישראל, ואלו בפרשת שמות נאמר 'הנה **צעקת** בני ישראל'.

ומה פשר השנוי הזה? מהי 'צעקה' ומהי 'נאקה'?

אלא שבני ישראל, גם בימי גלותם במצרים, הכירו וידעו על צער השכינה, והם היו מצטערים בצער של השכינה עוד יותר ממה שהיו מצטערים בצער האישי שלהם. עד שהיו אומרים: "לא אכפת לנו לסבל עוד, ולהוסיף קצב על הפאב שלנו, העקר שהשכינה לא תסבל כך בגלות שלנו".

כאשר ראה הקב"ה שכן פני הדברים, הוא אמר: "אם בני אהובי **מקנאים** כך לכבוד שכינתי, וכוואבים את צערה - בודאי גם אני צריך לקנא לשכינתי, ולהוציאה מן המצר".

וזה פרוש הפסוק 'שמעתי את **נאקת** בני ישראל', פי '**נאקת**' אותיות 'קנאת'.

ומחמת **הקנאה** הזו שהיתה לבני ישראל על צער השכינה, לכן נגאלו.

יום שלישי

אדם מגדש לא מסגל לשמע דבר רוחני

בני ישראל מצויים היו במצרים בשעבוד נורא, עבודת פרך של טיט ולבנים, ויחד עם זאת גם בשעבוד נפשי קשה מנשא. המצריים באכזריותם הגדולה נטלו מהם כל טפה של אנושיות ועצמאות.

